

Tuberkuloosirokote eli BCG-rokote

Tässä esitteessä kerrotaan BCG-rokotteesta. BCG-rokotetta tarjotaan lapsellenne, koska se suojaa häntä tuberkuloosilta.

Mikä on BCG-rokote?

BCG-rokote sisältää eläviä, heikennettyjä tuberkuloosibakteereita. Rokotteen bakteerit auttavat lapsen elimistöä kehittämään suojan (immuniteetin) tuberkuloosia vastaan. BCG-rokote suojaa pikkulapsia tuberkuloosin vakavilta muodoilta. Näitä ovat aivokalvotulehdus ja yleistynyt tuberkuloosi. Yleistyneessä tuberkuloosissa tuberkuloosi leviää pieninä pesäkkeinä kaikkialle elimistöön.

Mitä on tuberkuloosi?

Tuberkuloosi on vakava tartuntatauti. Sen aiheuttaa tuberkuloosibakteeri. Tuberkuloosi esiintyy useimmiten keuhkoissa. Sitä voi kuitenkin esiintyä myös muissa elimissä kuten luissa, imusolmukkeissa, aivoissa ja munuaisissa. Tuberkuloosi voidaan yleensä parantaa, mutta paraneminen kestää kauan.

Miten tuberkuloosin voi saada?

Tuberkuloosi tarttuu tuberkuloosia sairastavan henkilön ysköksistä. Kun sairastunut henkilö yskii, hän levittää ympäristöönsä tuberkuloosibakteereja. Jos terve ihminen hengittää sisään näitä bakteereja, hän voi saada tartunnan. Hänen keuhkoihinsa muodostuu tulehduspesäke, josta bakteerit voivat levitä myös muualle elimistöön. Yleensä tuberkuloosi tarttuu vain, jos oleskelee pitkään samassa tilassa sairastuneen henkilön kanssa. Pikkulapsilla on kuitenkin muita suurempi vaara saada tartunta. Yksi kymmenestä tartunnan saaneesta sairastuu.

Miksi lapselleni tarjotaan BCG-rokotusta?

Suomessa BCG-rokotusta tarjotaan kaikille niille vastasyntyneille, joiden vaara saada tuberkuloositartunta on suuri. Lapsen vaara saada tuberkuloosi on lisääntynyt, jos

- hänen äidillään, isällään, sisaruksellaan tai henkilöllä, jonka kanssa hän asuu, on joskus todettu tuberkuloosi,
- hän itse, hänen äitinsä, isänsä, sisaruksensa tai henkilö, jonka kanssa hän asuu, on syntynyt maassa, jossa tuberkuloosia esiintyy paljon,
- hän on ensimmäisen ikävuotensa aikana muuttamassa yli kuukaudeksi maahan, jossa tuberkuloosia esiintyy paljon.

Tuberkuloosia esiintyy paljon muun muassa lähes kaikkialla Afrikassa ja Aasiassa, suuressa osassa Etelä-Amerikkaa, Venäjällä ja Baltian maissa.

Minne rokotetaan?

Syyskuun 2006 alusta alkaen BCG-rokote annetaan vasempaan olkavarteeseen. Olkavarsi on vakiintunut pistospaikka kaikkialla maailmassa, vaikka rokote Suomessa onkin aiemmin annettu vasempaan reiteen.

Onko rokotteella haittavaikutuksia?

BCG-rokote tekee rokotuskohtaan näppylän ja usein suurentaa rokotuskohtaa lähinnä olevaa imusolmuketta hieman. Rokotuskohdan näppylä puhkeaa ja märkii muutaman viikon ajan. Jäljelle jää arpi. Tämä on normaali rokotusreaktio.

Suomessa jouduttiin vuonna 2002 luopumaan pitkään käytössä olleesta BCG-rokotteesta, koska rokotteen valmistaja lopetti sen tuotannon. On havaittu, että uusi rokote aiheuttaa enemmän haittoja kuin aiemmin käytössä ollut valmiste. Suomessa nyt käytössä oleva rokote on kuitenkin ainoa Euroopassa saatavilla oleva BCG-rokote.

BCG-rokote on Suomessa aiheuttanut nivustaipen imusolmukepaiseen 1-2 lapselle 1 000 rokotettua kohti. Imusolmukepaise ilmenee yleensä 3-7 kuukauden kuluttua rokotuksesta. Se ei vaadi erityistä hoitoa eikä lisää vakavampien haittojen vaaraa. Kun rokotetaan olkavarteeseen, tällainen harvoin ilmenevä imusolmukepaise kehittyy kainaloon tai soliskuoppaan.

BCG-rokotteen vakavampia haittavaikutuksia ovat kaukana rokotuskohdasta ilmenevät etäisinfektiot. Näitä ovat luutulehdus, niveltulehdus, ihoinfektio ja yleistynyt BCG-infektio. Näitä vakavampia haittoja on todettu 14 lapsella 100 000 rokotettua kohti.

Etäisinfektiot hoidetaan yleensä tuberkuloosilääkityksellä. Pieni osa BCG-rokotteen aiheuttamista nivel- ja luutulehduksista saattaa johtaa pysyvään toimintahäiriöön. Etäisinfektio ilmenee keskimäärin 14 kuukauden kuluttua rokotuksesta.

Miten voin arvioida BCG-rokotuksen hyötyjä ja haittoja lapselleni?

Riskiryhmään kuuluvalla lapsella on 10 -15 kertaa suurempi vaara sairastua tuberkuloosiin kuin muilla lapsilla. Hänelle rokotteesta on selvästi enemmän hyötyä kuin haittaa. Asiantuntijat suosittelivatkin, että riskiryhmiin kuuluvat lapset saavat BCG-rokotuksen. Rokotus on kuitenkin vapaaehtoinen.